

De geboorte van Winkelcentrum Kerkelanden

EDDIE DE PAEPE

Eindelijk een hart, schreef burgemeester Platteel boven zijn voorwoord in de speciale uitgave van het Kerkelanden Nieuws, die in december 1971 gewijd was aan het spiksplinternieuwe winkelcentrum Kerkelanden.¹ Zolang een nieuwe wijk nog niet helemaal klaar is, lijkt het wel eens of zo'n wijk niet goed in elkaar zit, aldus de burgemeester. Toch heeft, bij het ontwerpen van de nieuwe wijk Kerkelanden, de stedenbouwkundige dienst van de gemeente Hilversum vooropgesteld dat hier in de eerste plaats een prettige woonomgeving moest komen. Geen doorgaand verkeer, geen straten waar kinderen niet kunnen spelen omdat er auto's staan of rijden. En met als hart van de nieuwe wijk een winkelcentrum dat de meeste Kerkelanden-bewoners vanaf hun woning lopend kunnen bereiken zonder dat ze verkeer tegenkomen.

Idealiter, zo schreef Platteel, had het winkelcentrum er moeten staan op het moment dat de verhuiswagens van de eerste bewoners kwamen voorrijden. Maar dat was niet het geval. Het winkelhart annex ontmoetingsplaats van de wijk kwam pas gereed nadat al 1140 huizen waren bewoond. Tot die tijd was het, wat winkelen betreft, behelpen.

Al in het voorjaar van 1968 bleek dat de huisvrouwen van Kerkelanden behoefte hadden aan een aantal winkels in de wijk. Die wens kwam naar voren tijdens gespreksavonden, die de stichting Hilversumse Gemeenschap op touw zette voor

Links op deze foto is nog de in november 1968 geopende noodwinkel van Albert Heijn te zien. (coll. Streekarchief)

Grondwerkzaamheden ten behoeve van de bouw van het winkelcentrum in december 1970. (coll. Streekarchief)

bewoners van de Lutherhof, het eerste hofje. Hieruit ontstond het plan om in de nabijheid van waar het winkelcentrum moest verrijzen alvast een aantal eenvoudige noodwinkels – onder meer een supermarkt – te plaatsen.²

Uiteraard werden de Kerkelanden-bewoners al bediend vanuit mobiele winkels. Zo was daar de SRV-zuivelservice, een rijdende zelfbediening met allerlei levensmiddelen. Bijna dagelijks kwamen de SRV-mannen J.D. van de Berge, H.A.M. Blankwater en H. de Boer aan de deur. *Met iedere week geweldige voordeel-aanbiedingen en altijd gratis zegels.* Verder was daar onder meer groentehandelaar

T. Wouters, die met zijn Fruto Versmarkt Rijdende Winkelwagen dagelijks de Kerkelanden aandeed. Zijn assortiment bestond uit verse groenten, fruit en diverse levensmiddelen. Wouters, afkomstig uit Hilversum-Noord (Verschurestraat), gaf zijn klanten *gratis gigant zegels*.³

Te voet bereikbaar

Uit het bestemmingsplan Kerkelanden, dat eind '69 op het Hilversumse raadhuis ter visie lag, konden de bewoners al opmaken wat het nieuwe winkelcentrum hen in de toekomst zou bieden. Het

De afgebeelde advertenties in dit artikel zijn afkomstig uit *Kerkelanden Nieuws*, extra editie ter gelegenheid van de opening van het winkelcentrum, december 1971. (coll. Gerard Peet)

winkelcentrum is vanuit de woningen te voet veilig bereikbaar. Ruime aanliggende parkeerterreinen zullen de kopers ook in staat stellen per auto het winkelcentrum te benaderen. Andere wijkactiviteiten kunnen in dit gebied tevens een plaats krijgen.⁴

Op 15 januari 1971 werd officieel gestart met de bouw van wat in die tijd het project Kerkelanden werd genoemd. Onder dit wijkcentrum werd verstaan: een overdekt winkelhof (met schuifdak), woonflats boven winkelhof en buitenhof, buitenhof met horecabedrijf en gemeenschapsvoorzieningen, parkeerterreinen voor bezoekers en bewoners, en een sporthal. Opdrachtgever was de Hilversumse Project Ontwikkelings en Exploitatie Mij Matser N.V., eigenaar de Coöperatieve

Vereniging DELA Eindhoven. Bouwer werd Slokker Bouw Maatschappij N.V. uit Huizen, terwijl het Amsterdamse architectenbureau Zantstra, Gmelig Meyling en Clercq Zubli tekende voor het ontwerp.

Gepland stonden: een winkelcentrum, flats en 1200 m² verhuurbare ruimte.⁷ Het winkelcentrum moest een totale oppervlakte van zo'n 5800 m² krijgen, onderverdeeld in 4100 m² bruto vloeroppervlak voor de winkels en zo'n 1700 m² voor wandelpaden en het ontmoetingsplein.

Bij de realisering van het winkelcentrum is zoveel mogelijk rekening gehouden met de verlangens van de consument, aldus projectontwikkelaar Matser. Het centrum is volledig overdekt en is bereikbaar via vier entree-partijen, die allen voorzien zijn van toegangsdeuren. Het centrum is hierdoor volledig tochtvrij en de consument zal geen last ondervinden van weersinvloeden zoals regen, wind of kou.⁶ Bouwbedrijf Slokker stampte het totale complex (12.500 m²) in ruim tien maanden uit de grond, gebruik makend van zo'n tachtig ton constructiestaal en vijfduizend kuub beton.⁷

Drogist en warme bakker

Op basis van het brancheschema van het Centraal Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf moest het nieuwe winkelcentrum ruimte gaan bieden aan 21 winkels, twee banken en een restaurant.

De eerste twee ondernemers die – op 19 november '71 – hun deuren openden waren drogist Van Breukelen en warme bakker J.J. Bot. Van Breukelen was daarvoor gevestigd op de hoek van de Leeuwenstraat en het Achterom, maar moest daar verdwijnen vanwege de kernreconstructie. Achter in zijn nieuwe drogistrij, die vier keer zo groot was als de oude, was een kamertje ingericht als schoonheidssalon. En Bakker Bot had, na vijftien jaar aan de Neuweg te hebben gezeten, behoefte aan meer ruimte. In winkelcentrum Kerkelanden bood hij de klan-

In de tweede week van november 1971 is het winkelcentrum (bijna) gereed. (coll. Stevens)

Een kijkje achter de schermen bij Bakkerij Bot, een van de eerste 'bewoners'. (uit: Kerkelanden Nieuws, december 1971)

ten brood uit twee eigen ovens, diverse soorten luxe broodjes én een klantenteller die vanaf het hele winkelplein gezien kon worden.

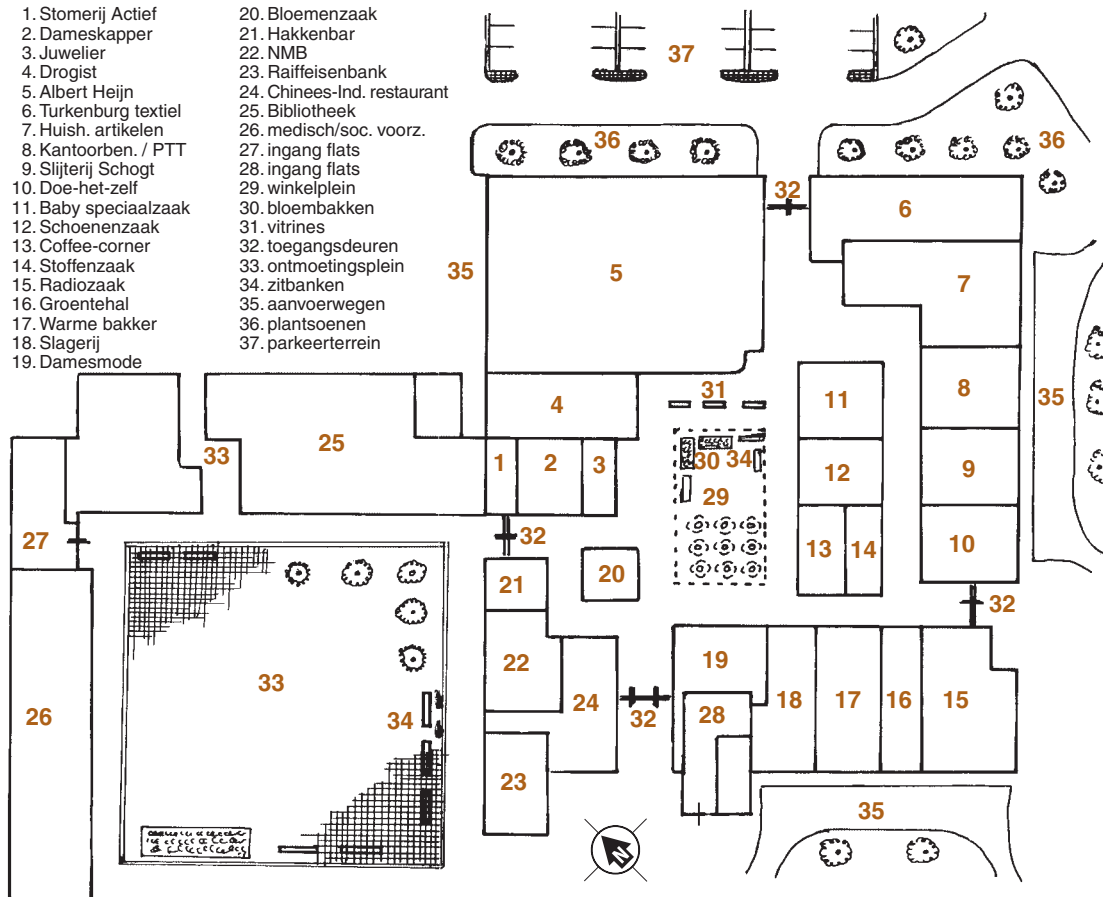
Naast Bot vestigde zich kort daarop groenten- en fruithandelaar Van Eyk. In de afdeling groenten en fruit gaan wij "ouderwets" helpen, de rest van de zaak wordt zelfbediening, belooft Van Eyk zijn toekomstige klanten. Een modern ingerichte zaak, aldus de ondernemer. Dus geen etalage, twee harmonica-deuren in plaats van de traditionele winkeldeur, twee wandkoelingen voor zuivelproducten en gesneden groenten, en een ultra-moderne, vier meter lange diepvriezer (ruim IGLO-assortiment).

Voor de zuidwestelijke ingang bevond zich een groot parkeerterrein voor de bezoekers.⁸ Rechts van de ingang stonden achtereenvolgens gepland: een damesmodezaak, een slagerij, een warme bakker, een groentehal, en – naast de ingang aan de kant van de Kapittelweg – een radiozaak. Het rijtje brood, groente en vlees werd (naast Bot en Van Eyk) gevormd door de fa. Jacobs. Deze beschikte over een worstmakerij, een hotelslagerij en een moderne winkel met elektronische weegschaal en centraal afrekensysteem.

In het rijtje aan de rechterzijde van de Kapittelweg-ingang waren achtereenvolgens gewenst: een doe het zelf-zaak, een slijterij, een zaak voor kantoorbehoeften annex PTT-agentschap, een zaak voor huishoudelijke artikelen en een textielwinkel. Hier opende Amersfoorter H. Ruis (en H.J. van der Klein) hier zijn Doe-het-Zelf-Markt "Makuswat". Voor de bewoners van Kerkelanden behoeft het spijkereen of boren in bijvoorbeeld het "Slokkerbeton" geen probleem meer te zijn. Ook aan dit probleempje is gedacht door middel van speciale spijkers, klopboormachines e.d. (er is zelfs een klopboormachine te huur).⁹ Naast Makuswat zat Schogt, naar eigen zeggen de oudste slijterij/wijnhandel van Hilversum en sinds 1830 gevestigd aan de Havenstraat. Het filiaal in De Kerkelanden – Schogt zat ook nog in Bussum – werd beheerd door H. Lam.

In plaats van een winkel voor huishoudelijke artikelen kwam in het voorjaar van '72 de uit Den Haag afkomstige T. Doolaar – dameskapsalon en cosmetologist – met zijn Chez Antoine (zeven kaptafels). In Kerkelanden Nieuws legde de kapper de term 'cosmetologie' uit. Cosmetologie is een op wetenschappelijk verantwoorde manier uw haar en hoofdhuid verzorgen, waardoor het haar volledig tot zijn recht komt (het omlijsten van het

1. Stomerij Actief
2. Dameskapper
3. Juwelier
4. Drogist
5. Albert Heijn
6. Turkenburg textiel
7. Huish. artikelen
8. Kantoorben. / PTT
9. Slijterij Schogt
10. Doe-het-zelf
11. Baby speciaalzaak
12. Schoenenzaak
13. Coffee-corner
14. Stoffenzaak
15. Radiozaak
16. Groentehal
17. Warme bakker
18. Slagerij
19. Damesmode
20. Bloemenzaak
21. Hakkenbar
22. NMB
23. Raiffeisenbank
24. Chinees-Ind. restaurant
25. Bibliotheek
26. medisch/soc. voorz.
27. ingang flats
28. ingang flats
29. winkelplein
30. bloembakken
31. vitrines
32. toegangsdeuren
33. ontmoetingsplein
34. zitbanken
35. aanvoerwegen
36. plantsoenen
37. parkeerterrein

gezicht naar ieders persoonlijkheid). Tevens heeft deze methode het voordeel dat ziek haar of hoofdhaar genezen kan worden, b.v. roos, vet haar, etc. Ook kunnen problemen op het gebied van mannelijke kaalhoofdigheid worden opgelost of gestopt. In de laatste ruimte van het rijtje kwam Turkenburg. Voor deze textielsupermarkt was Kerkelanden – na de Langestraat – de tweede vestiging in Hilversum en de achtste in het land. Turkenburg, dat begin december '71 van start ging, bevond zich naast de noordoostelijke ingang, aan de kant van het tweede parkeerterrein voor bezoekers.

De geplande invulling van het winkelcentrum in december 1971.

Supermart

Aan de andere kant van deze entree vestigde zich de grote SuperMart van Albert Heijn. De komst van deze supermarkt (700 m²) was noodzakelijk voor het rendabel bouwen van het winkelcentrum. De winkel werd woensdagochtend 15 december feestelijk geopend, waarbij het tamboer-pijper en trompetterkorps “Beatrix” voor de muziek zorgde. De avond daarvoor hadden de Kerkelanders al de gelegenheid gekregen het interieur van de Albert Heijn te bezichtigen.¹⁰ In het hoekje naast de supermarkt was plek gereserveerd

Wat vers moet zijn
is op z'n best bij Albert Heijn

Woensdag 15 december om 10.00 uur
Feestelijke Opening van de
nieuwe Albert Heijn SuperMart
in het Winkelcentrum Kerkelanden,
Kapittelweg 267, Hilversum.

albert heijn

U ZIT ER STRAKS BOVENOP!
KERKELANDEN, uw winkelcentrum met uw bank!

DE RAIFFEISENBANK

Goed geoutilleerd met o.a. air-conditioning en kogeltrijne bankjes.
 Alles is gericht op veiligheid en maximale service.
 Moeten wij er nog veel over zeggen?
 U kent ons dienstenpakket toch?

- div. spaarvormen
- alle verzekeringen
- salarisrekeningen
- vakantiereizen
- aan- en verkoop effecten
- persoonlijke leningen
- hypotheek
- rechtekluis
- safeketten

RAIFFEISENBANK
 "HILVERSUM EN OMSTREKEN"

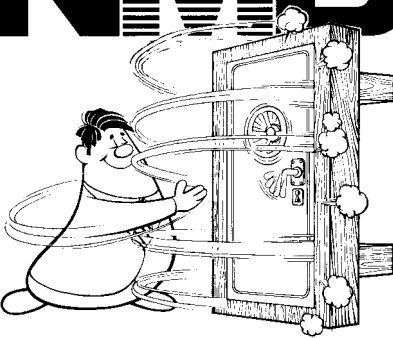
Voorlopig nog even in ons noodgebouw.

voor een drogist A. van Breukelen, juwelier Buys, een dameskapper en stomerij Actief. De drogisterij had, net als de groentehal/voedingsmarkt van Van Eyk, als bijzonderheid een openschuifbare voorpui. Juwelier en horlogier Buys was al 16 jaar gevestigd aan de Gijsbrecht van Amstelstraat 124. En in plaats van een dameskapper kwam de delicatessenzaak van Schiedammer J.H. Schuyt. Deze had onder meer een notenbar, een kaashoek en delicatessen als fondue- en barbecueartikelen, wijnen, zoutjes en salades.

Voor de landelijke stomerijketen Actief was

NEDERLANDSCHE MIDDENSTANDSBANK

NMB

Een bank die „safe” is

Kerkelanden alweer de zesde vestiging in Hilversum. Er tegenover vestigde zich hakkenbar en sleutelspecialist 3-S, die al anderhalf jaar – onder het motto *geen stap verder* – actief was in de Stationsstraat.

In hetzelfde blokje zaten vanaf het begin twee bankfilialen, respectievelijk van de Raiffeisenbank¹¹ en de Nederlandsche Middenstands Bank.¹² Als scheidslijn fungeerde het Chinees-Indisch Restaurant Lai-Do.¹³ Daarmee was de cirkel tussen damesmodezaak en Chinees rond.

Maar ook in het midden van die cirkel, op het grote binnenplein van het winkelcentrum, was nog plek voor een vijftal winkels. Nabij de zuidwestelijke zij-ingang opende Otto van Kuilen (al actief aan de Hoge Larenseweg 204) zijn bloemenzaak Semperflorens. In Hilversum-Noord is onze naam al 40 jaar een be-

grip voor vakkennis en kwaliteit. Sommige planten uit ons rijke assortiment komen uit eigen kwekerij, waarachter een meer dan 50 jarige ervaring staat. Aan de andere kant van het hart van het plein – dat werd gestoffeerd met bloembakken, zitbanken en vitrines (voor exposities van het cultureel centrum De Vaart) – bevond zich een blok met vier winkels. Te weten: coffee-corner Siësta, een stoffenzaak (de tweede stoffenhal van G.A. Stuiveling, van de Hilvertsweg 22), een schoenenzaak en een babyspecialzaak. Siësta had een eigen terras onder het doorzichtige dak en werd gedreven door Betty en Rien Berkhof, die hun zaak ook als *petit-restaurant* afficheerden. Het echtpaar Kerkhof dreef al de *Capri Coffee-corner* in de Passage Langestraat. Naast vers gezette koffie serveerden zij onder meer eigengemaakte soepen, ijsspecialiteiten en pannenkoeken.

Jeugd

In februari/maart '72 werd begonnen met de verfraaiing van het winkelcentrum: als eerste werden de bloembakken gevuld. Minder goed nieuws was, dat het de bouwers moeite kostte om het schuifdak waterdicht te krijgen. Verder klaagden

veel winkeliers over het gedrag van jeugdige bezoekers. Vooral op woensdagmiddag waren er problemen. Rolschaatsen, balspelen enz. gaat gepaard met veel geschreeuw. Bloemen of groenten kon er dan eigenlijk niet meer buiten de winkels staan. Ook speelde de jeugd hinderlijk met het belsysteem van de winkels en de automatische deuren.

Behalve de jeugd zorgden honden voor overlast. Vastgebonden aan pilaren of regenpijpen blaften en keften de viervoeters totdat hun baasjes terugkeerden. Om naar niet te spreken over de viezigheid die ze achter lieten. De winkeliers deden dan ook een beroep op de bezoekers om hun honden thuis te laten.¹⁴

De ondernemers stonden open voor opbouwende kritiek van het publiek (via *Kerkelanden Nieuws*) en deden daar ook hun voor-

deel mee. Zo ging drogist Van Breukelen foto- en filmartikelen en dierenvoeding verkopen, begon AH-filiaalchef Van 't Hazeveld met strandspeelgoed en strand/tuinstoelen, en breidde de damesmodezaak van Kempkes het assortiment uit met babyartikelen.¹⁵

In de zomer van '72 hadden 23 zaken de deuren geopend. Enkele winkelruimtes stonden nog leeg. Kort daarop konden er twee worden verhuurd. Aan C.J. (Leo) Gerritse, die op 7 september zijn zaak in heren- en jongensklleding opende. En aan opticien Roosen, die officieel op 9 oktober van start ging. Gerritse had eerst een herenmodezaak in een vergrijsde buurt in Den Haag. Zijn nieuwe winkel in Kerkelanden moest er een worden waar de mensen lekker kunnen rommelen zonder direct door een verkoper lastig gevallen te worden, aldus Gerritse. De uit Leiden afkomstige Roosen had al vestigingen in Leiden, Emmen en Ter Apel. Hij bood onder meer contactlenzen, gratis verzekering van monturen, een speciale ruimte voor gratis oogmetingen, en een vijf minuten durende ultrasonie-schoonmaakbeurt voor monturen.

Winkeliersvereniging

De ondernemers sloegen de handen ineen via de oprichting van de Winkeliers Vereniging Kerkelanden. Voorzitter werd C. Ruys van Makuswat, secretaris A.J. Coster van de NMB, penningmeester werd de heer Van Doesburg, en vierde bestuurslid slager F.M. Jacobs. Een van de eerste besluiten was de algehele sluiting van het winkelcentrum op de dinsdagmiddag. Alleen het restaurant en de beide bankfilialen bleven dan open.

'Liever in centrum gebleven'

Bij het vijfjarig bestaan van het winkelcentrum, in 1977, keken drogist Van Breukelen en vishandelaar Goudsbloem met gemengde gevoelens terug op het begin. Niet vanwege hun nieuwe onderkomen, maar vanwege het feit dat zij indertijd door de gemeente van hun oude stek in het centrum 'verjaagd' waren. Dat was in het kader van de kernsanering.

De Viscentrale van de familie Goudsbloem was al vanaf 1938 te vinden op de hoek van de Stationsstraat en de (later verdwenen) Hertenstraat. U weet niet wat voor een klap de saneringsplannen van de gemeente betekenden voor onze ouders, vertelde Theo Goudsbloem. Vader en moeder hadden het er het moeilijkst mee. Je zag een zaak verdwijnen die je vanaf 1938 had opgebouwd. Zijn broer Wouter bleef in het centrum en opende, in maart '75, een Viscentrale in de Leeuwenstraat. De gebroeders Goudsbloem waren slecht te spreken over de medewerking van de kant van de gemeente. We moesten alles zelf uitzoeken. De begeleiding was een lachertje. We hebben het nog voor de rechter gebracht, maar we moesten weg. We wilden wel f50.000 toegeven als we mochten blijven, omdat het zo'n bekende zaak was, daar vlakbij het station.

(bron: De Gooi- en Eemlander, 21 juni 1977)

Herinneringen van een winkelier van het eerste uur Leo Gerritse

Op 10 april 1972 bezochten wij voor het eerst het toen half afgebouwde winkelcentrum in de nieuwe wijk Kerkelanden. Omdat weinig Hilversumse winkeliers het aandurfdn hier te beginnen, kregen wij de kans onze al bestaande zaak in Den Haag te verplaatsen naar Hilversum.

Op 1 september 1972 openden wij onze, voor die tijd, modern ingerichte "Heren- en Jongensmodezaak". Het winkelcentrum was toen nog maar half bezet. Het heeft nog bijna een jaar geduurd voordat alle winkels een bestemming hadden, maar toen was het ook een volwaardig winkelcentrum.

Uniek was het grote glazen dak, dat elektrisch open kon schuiven. Dat zorgde nog wel eens voor problemen onderling. Dan was het te koud, dan te warm. Ook de wind was een spelbreker. De een had er last van, de ander niet. Eens op een zaterdag voor de Kerst kwam iemand op het idee het dak een klein stukje open te zetten. Er ging iets mis waardoor het dak helemaal openschoof en alle kerstversiering inclusief de grote kerstboom met zich meetrok. Ravage! Alles zat muurvast, waardoor het dak de hele dag niet meer dicht te krijgen was.

Na de verbouwing in 1988 kwam er een nieuwe vaste glazen koepel, nieuwe plafonds en een nieuwe vloer. Veel winkels waren toen al van eigenaar verwisseld. Albert Heijn is gedurende al die jaren steeds groter geworden, ten koste van verschillende andere zaken. Oude branches verdwenen, inclusief de twee banken, maar er kwamen ook weer nieuwe voor in de plaats.

Het contact tussen de winkeliers onderling is altijd heel goed geweest en dat is het vandaag de dag nog steeds, ondanks alle wisselingen.

Met het 10-jarig bestaan hadden de winkeliers een feestelijke middag georganiseerd voor de bejaarden uit de wijde omgeving. Met bussen werden ze naar het winkelcentrum vervoerd. Jan Blazer zou optreden en een conference verzorgen, maar wie er ook kwam: geen Jan Blazer. Die zat in de koffieshop van "Hilvertshof" te wachten tot hij op moest treden. Hij kwam uiteindelijk meer dan een uur te laat in Kerkelanden aan en wij, in het winkelcentrum, stonden voor de taak onze gasten met koffie en thee zoet te houden. Uiteindelijk werd het toch een geslaagd feest.

Zulke activiteiten zijn er altijd geweest. Grote shows voor de kinderen met Pipo de Clown, Peppi en Kokkie etc., maar ook Anita Meijer, Patricia Paay en andere grootheden. De Sinterklaasfeesten waren en zijn altijd echte happenings. En niet te vergeten de prachtige kerstuinen die jaren achtereen verzorgd werden door Teus Timmer uit Loosdrecht.

Al die activiteiten gaven mij als penningmeester van de winkeliersvereniging wel eens zorgen, maar we zijn er altijd uitgekomen.

"Kerkelanden" was en is nog steeds een levendig winkelcentrum, het hart van de wijk en een ontmoetingsplaats voor de wijkbewoners.

Het oogt na meer dan 32 jaar nog steeds modern.

Hoewel op deze plaats in de oorspronkelijke plannen een baby-speciaalzaak stond gepland, werd het uiteindelijk de heren- en jongensmodezaak van Leo Gerritse. (foto: C.J. Gerritse)

Officiële opening

Een jaar nadat de eerste winkels van start waren gegaan, kon burgemeester Platteel op vrijdagavond 10 november '72 winkelcentrum Kerkelanden officieel openen. Enkele uren daarvoor belegde de winkeliersvereniging in De Waaier een persconferentie, waarbij onder meer gemeld werd dat de geplande radio- en televisiezaak niet doorging, maar wel drie andere winkels: een stomerette, een schoenenzaak en een viswinkel.

Verder stelden de winkeliers diverse andere onderwerpen aan de orde. Dat varieerde van de weigering van de gemeente Hilversum een goede bewegwijzering neer te zetten en de slechte afwatering van het platte dak (waardoor groene aanslag ontstond) tot het hondenverbod en de karige inrichting van het buitenplein (bij De Haak). Ook meldden de winkeliers dat hun zaken goed liepen.

Om zeven uur 's avonds verrichtte de burgemeester – vergezeld door echtgenote, de 's-Gravelandse burgemeester J.D. Jansen, de wethouders Freeman en Machielsen, en vertegenwoordigers van Dela en Matsers – de officiële opening. Daarbij ging het een en ander fout. Terwijl het ontvangstcomité bij de ene ingang stond te wachten, stapte het gezelschap via een andere naar binnen. Belangstellenden stroomden naar binnen.

Vervolgens konden Platteel en de andere sprekers zich nauwelijks verstaanbaar maken door de rumoerige jeugd. De speeches werden daarom ingekort. Ten slotte liep de burgemeester nog een natte broek op omdat een serveerster met een gevuld glas struikelde.

Maar verder ging alles goed. Het Loosdrechts Kwartet en Tobi Rix zorgden voor

Het elektrisch bediende schuifdak was een moderne attractie, die evenwel af en toe klachten en overlast veroorzaakte.

(foto: Leo Gerritse)

Interlock

Wat jammer dat Turkenburg niet weet wat men in een jonge, modern denkende wijk koopt. Wat moeten wij met hele vakken vol wit interlock ondergoed, slecht afgewerkte onderjurken en nachthemden waarvan er waarschijnlijk twintig uit een rol stof hebben moeten komen. De lelijk gebloemde japonnen in oude damesmodellen zijn helemaal om te gillen.

(Reacties van een bewoner in
Kerkelanden Nieuws februari '72)

het amusement. Winkeliers Kempkes en Doolaar hadden een gecombineerde mode-show en make-up/kapsel-demonstratie op touw gezet. En Dela en Matser kwamen met gevulde enveloppen (voor de versiering van het winkelcentrum) en een voorzittersshamer voor de winkeliersvereniging.

Voor de volgende dag stond als klapstuk een ballonvaart op het programma. Het be-

kende ballonvaarders-echtpaar Boesman vond het evenwel, gezien de weerberichten, niet verstandig om op te stijgen. Een week later ging het feest, ondanks de stevige wind, wél door. Onder luid gejuich ging de ballon die zaterdagmiddag, enkele minuten na drie uur, de lucht in (om een paar uur later te landen in Maarsbergen).¹⁶

Daarmee was het winkelcentrum nog steeds niet helemaal gevuld. Die voltooiing kwam een stap dichterbij toen, in het najaar van '73, op het 'eiland' een winkel in huishoudelijke apparaten en speelgoed de deuren opende. Vervolgens werd ook de leegstaande ruimte, die oorspronkelijk bestemd was voor een radiozaak, benut voor een uitbreiding van groentehandelaar Van Eijk en voor een showroom 'van een bedrijf in apparaten voor de fysieke verzorging'.¹⁷

Er resteerde voor Matser en de gemeente nog één belangrijk probleem: de leegstand van de ruimten op de begane grond van *De Haak*. In deze uitbouw van het winkelcentrum zouden gezondheidsdiensten, kruisverenigingen en het club- en buurthuiswerk komen. De gemeente moest daar echter, vanwege de slechte financiële omstandigheden, vanaf zien.¹⁸

Zonnige toekomst

Maar het winkelcentrum, dat in '88 nog grondig werd gerenoveerd, ging een

Doorkijkje in de richting van het parkeerterrein aan de noordoost kant. Links de 'oude' Albert Heijn, rechts van de schuifdeuren textiel-super Turkenburg, thans de Zeeman. (foto: Leo Gerritse)

Het winkelcentrum, vlak voor kerst '81, gezien vanaf het parkeerterrein aan de 'achterzijde'. (coll. Streekarchief)

zonnige toekomst tegemoet. Ruim twintig jaar na de opening – begin november 1993 – had de toenmalige voorzitter van de winkeliersvereniging dan ook weinig te klagen. In een interview in *De Gooi- en Eemlander* verklaarde vishandelaar W.T. Goudsbloem dat de verstandhouding tussen de grote jongens (supermarkten Albert Heijn en Kom+Koop) en de andere, kleinere winkeliers erg goed was. Zo'n Albert Heijn, en zeker deze, werkt als een magneet, voegde hij daar aan toe. Hij zorgt voor de passantenstroom en als kleine ondernemer moet je er een graantje van mee zien te pikken.

Uit de gemeentelijke detailhandelsnota viel op te maken dat Kerkelanden een voorbeeld voor andere winkelcentra was. Je hebt hier als consument een heel uitgebreide keuze. Er is voor alles wel een zaak, aldus onderzoeker W. Kroesen, samensteller van de nota. De bezoeker kan er voor zo goed als alles terecht, vatte de krant diens onderzoek samen. Er zitten 21 winkeliers en twee grootwinkelbedrijven. De koopkrachtbinding ten opzichte van de wijk met zo'n 6200 inwoners ligt zowel in de food als de non-food boven het landelijk gemiddelde. Ook uit de omringende wijk trok het centrum veel kopers, nog aangevuld met toeristen uit Loosdrecht en de zomerhuisjes richting Hollandse Rading. Met name de omzet van het Albert Heijn-filiaal was buitengewoon hoog. Het trekt veel klanten van buiten de wijk, omdat service-supermarkten met een dergelijk uitgebreid assortiment nergens in de buurt (Heigalerij, Chatham, Gijsbrecht) zijn te vinden.

Bronnen

- Kerkelanden Nieuws (KN), uitgave Stichting Wijk-gemeenschap Kerkelanden Hilversum, jaargang 1-4, oktober 1970 tot en met mei 1973.
- Dagblad *De Gooi- en Eemlander* (G&E), jaargang 1968-1989.
- *Wij in Hilversum*, januari 1969 e.v.

Vanuit coffee-corner Siësta konden (en kunnen) de voorbijgangers op het centrale plein worden bekeken. (uit: *Wij in Hilversum*)

De speelplaats op het binnenplein van 'De Haak' in april 1976. (coll. Stevens)

Noten

- 1 KN z.j. (december 1971), p. 1.
- 2 G&E 31 mei 1968.
- 3 KN dec. 71, pp. 4, 15 en 19.
- 4 Toelichting in *Wij in Hilversum* januari 1969, p. 1979. Met het grondwerk was al kort voor de kerstdagen van 1970 begonnen.
- 5 Informatie over de opzet van het winkelcentrum en de eerste winkeliers is afkomstig uit de extra editie van het *Kerkelanden Nieuws* van december 1971, uitgegeven ter gelegenheid van de opening van het complex.
- 6 Het winkelcentrum had vier ingangen met dubbele glazen deuren. Matser wilde deze ook na sluitingstijd open laten, zodat wandelaars de etalages konden bewonderen. De deur aan de kant van het Lutherhof ging automatisch open bij de nadering van een bezoeker. Boven het winkelplein was als extra 'attractie' een groot, elektrisch bedienbaar schuifdak aangebracht.
- 7 Bij de drie hoogbouwblokken ging het om twee of drie lagen met in totaal zestig woningen met twee, drie of vijf kamers. Gelegen boven het winkelcentrum of in *De Haak* aan de westkant van het winkelcentrum. De verhuurbare ruimte op de begane grond van dit buitenplein was bestemd voor de bibliotheek, en diverse (gemeentelijke) sociale en medische voorzieningen zoals de gezamenlijke kruisverenigingen, de school(tand)-arts, een bureau voor sociaal-maatschappelijk werk en een peuterspeelzaal.
- 8 Dit terrein was als eerste aangelegd. Samen met het parkeerterrein aan de andere kant van het winkelcentrum bood het plaats aan 300 auto's van bezoekers.
- 9 Aldus Ruis in KN, februari 1972.
- 10 De opening van de supermarkt betekende de opheffing van de in november '68 geopende noodwinkel (250 m²) op het parkeerterrein en de sluiting van het filiaal in de Bodemanstraat. Kerkelanden was de 182ste vestiging van Albert Heijn, en de 23ste die in de loop van 1971 werd geopend. De eerste filiaalchef was de toen 23-jarige M. van 't Hazeveld, die de leiding gaf aan 35 personeelsleden.
- 11 Het ging om het tiende filiaal van de Coöp. Raiffeisenbank "Hilversum en omstreken", dat tot op dat moment (vanaf herfst '69) in een noodgebouw had gezeten. Mej. B. Schipper zwaaide er de scepter, geassisteerd door mej. J. de Bie.
- 12 Ook de NMB was daarvoor, al bijna twee jaar lang, in een noodgebouw gevestigd geweest. Begin juni '72 was de officiële openingsreceptie. Beheerder was H.J. Coster.
- 13 De heer Lam uit Utrecht begon hier zijn derde restaurant (met aparte afhaalruimte). De eerste twee stonden in Nijkerk en Amersfoort.
- 14 KN maart '72, p. 10.
- 15 KN mei '72, p. 13. C.P. Kempkes had eerst een textiel- en modezaak aan de Kleine Drift, en wilde zich in Kerkelanden (vanaf mei '72) een meer gespecialiseerde zaak openen voor "de vrouw van alle leeftijden" (KN april '72, p. 7).
- 16 KN november '72, p. 2; G&E, dd. 11 en 19 nov. '72
- 17 G&E, 22 sept. '73.
- 18 De bibliotheek vestigde zich als eerste in de leegstaande ruimte.